

NJEMAČKA JE NAJUSPJEŠNIJE GOSPODARSTVO U EU - KAKO TOME PRIDONOSI ZAŠTITA NA RADU

*Dr. Joachim Breuer,
generalni direktor Njemačkog
socijalnog osiguranja
od posljedica nezgode*

Pitanje iz naslova ovog razgovora o vezi između uspješnog gospodarstva i zaštite na radu temelji se na definiciji zaštite na radu koju razumijevamo kao dio svakog radnog procesa. Primjeri dobre prakse u svijetu to potpuno potvrđuju. To nas pak, po prirodi stvari, upućuje na zaključak da uspješno gospodarstvo uključuje uspješan sustav zaštite na radu. „Njemačka pouzdanost i kvaliteta” u Hrvatskoj i u svijetu je na visokoj cijeni. Naš cilj je saznati kako kvalitetu i pouzdanost proizvoda prati sigurnost na radu u Njemačkoj. Zato smo u goste pozvali gospodina dr. Joachima Breuera, generalnog direktora Njemačkog socijalnog osiguranja od posljedica nezgode (izvorno Deutschen gesetzlichen Unfallversicherung - DGUV).

Gospodinu Breueru ćemo postaviti ista ili slična pitanja koja smo postavljali dosadašnjim gostima u časopisu «Sigurnost» iz zemalja EU-a (Italije, Slovenije, Mađarske, Austrije i Velike Britanije). Naš cilj je da nakon završetka ciklusa prikaza sustava zaštite na radu u zemljama EU-a izradimo usporednu analizu ključnih pokazatelja sigurnosti na radu u EU i Hrvatskoj. Na taj način moći ćemo usporediti našu praksu provedbe i rezultata u zaštiti na radu u odnosu na najuspješnija postignuća. Dr. Breuer rado se odazvao našem pozivu.

SIGURNOST: Hvala Vam dr. Breuer na prihvaćanju intervjua. Molimo Vas da na početku razgovora izdvojite elemente zaštite na radu koje smatrate najvažnijima i opišete kako su zastupljeni u njemačkim zakonima i propisima.

BREUER: Njemačka je gusto naseljena i visokoindustrijalizirana zemlja s više od 80 milijuna stanovnika. Njemačka ekonomija četvrta je po veličini u svijetu, mjereno tržišnim deviznim tečajevima, a peta najveća prema paritetu kupovne moći. Nakon lošeg razdoblja početkom 2000-ih godina obilježenog temeljnim promjenama u socijalnom sustavu, stanje njemačke ekonomije posljednjih se godina popravilo i nesporno je osnaženo na polju izvoza i proizvod-

nje. Današnja njemačka ekonomija sastoji se od preko 3,7 milijuna poduzeća, od kojih se većina (oko 90 %) svrstava u kategoriju malih i srednjih poduzeća. Oko 60 % radne snage u Njemačkoj zaposleno je upravo u malim i srednjim poduzećima, dok je preostalih 40 % zaposleno u velikim poduzećima. Prema podacima za 2014. godinu, ukupni broj radnika koji čine radnu snagu u Njemačkoj iznosi 42,7 milijuna, od čega gotovo polovinu čine žene.

Njemačka ima opsežan i sveobuhvatan sustav zaštite na radu, slijedeći time konvencije Međunarodne organizacije rada (ILO). Razvijena je, implementirana i vrednovana zajednička njemačka strategija zaštite na radu (GDA). Opće-

nito govoreći, u usporedbi s mnogim zemljama Europske unije, i ljudski i institucionalni kapaciteti snažni su i kvalitativno i kvantitativno. Odgovornost za zaštitu na radu dodijeljena je trima institucijama: saveznoj vladi, svim pojedinim njemačkim saveznom državama te Njemačkom socijalnom osiguranju od posljedica nezgode kao jednom od pet dijelova njemačkog sustava socijalnog osiguranja.

Najveći broj elemenata današnjeg njemačkog sustava socijalnog osiguranja oformljen je još u vrijeme Bismarcka u kasnom 19. stoljeću, uključujući i prve oblike zakonskih mjera zaštite na radu. Njemački sustav socijalnog osiguranja je sveobuhvatan i sastoji se od pet klasičnih stupova na kojima počiva obvezno socijalno osiguranje: zdravstveno osiguranje, mirovinsko osiguranje, osiguranje od posljedica nezgode, dugoročna njega i osiguranje za slučaj nezaposlenosti te kao takav pokriva više od 90 % stanovništva.

Njemački sustav zaštite na radu karakteriziran je dualnošću s obzirom na zakonsku regulativu i odgovornost za provedbu provjera poštovanja zakonske regulative u poduzećima. Nacionalne zakone, od kojih je većina izvedena iz direktiva Europske unije koje trebaju biti pretočene u nacionalne zakone u svakoj državi članici, donosi Savezni parlament. Odgovornost za njihovu provedbu jest na Vladi, u ovom slučaju Ministarstvu rada i socijalnih pitanja (BMAS).

Za provedbu zakona i pravila s jedne strane zaduženi su državni inspektorati rada koji u 16 njemačkih saveznih država zapošljavaju više od 3.000 inspektora rada. S druge strane postoje i institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode koje imaju svoj vlastiti sustav inspekcije. Više od 2.600 inspektora zaposlenih u ovom sustavu odgovorno je za nadgledanje i provjeru poštovanja pravila donesenih zbog sprečavanja nezgoda, u najvećem broju slučajeva u vezi s određenim ekonomskim sektorima (npr. graditeljstvo, metalska industrija, prerada hrane itd.), a koja donose neovisna samoupravna tijela unutar socijalnog osiguranja od posljedica nezgode. Ove dvije inspeksijske službe su-

rađuju u sklopu sistematizirane Zajedničke njemačke strategije zaštite na radu (GDA - http://www.gda-portal.de/en/pdf/en-Short-Outline.pdf?__blob=publicationFile&v=2). Mislim da je osobito važno istaknuti da su upravo poduzeća ta koja izvršavaju i provode mjere prevencije i zaštite na radu!

Njemački pristup naknadi štete radnicima ogleda se u obveznoj naknadi štete po dospijanju, bez obzira na krivnju, a provode ga neovisne institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode financirane isključivo od doprinosa poslodavaca, pružajući uslugu sveobuhvatne prevencije, rehabilitacije i naknade štete. Njemački sustav socijalnog osiguranja od posljedica nezgode ima dugu povijest i poslužio je kao predložak za formiranje sličnih sustava u mnogim državama diljem svijeta. Predstavljen je i uveden 1884. godine kao dio socijalne legislative Otta von Bismarcka. Njegova današnja zakonska osnova je Njemački socijalni kodeks o socijalnom osiguranju od posljedica nezgode, Svezak 7 (SGB VII, na njemačkom).

Kada govorimo o sprečavanju nezgoda i premijama, poticaj na djelovanje u pravom smjeru dan je u obliku tzv. bonus-malus sustava. Svi zaposleni obvezno su osigurani od nesreća na radu i profesionalnih bolesti, a studenti su također automatski osigurani po istoj zakonskoj osnovi. Međudjelovanje i suradnja između inspeksijskih tijela saveznih država i inspeksijskih i nadzornih službi unutar institucija socijalnog osiguranja tvori tzv. "dualni sustav zaštite na radu u Njemačkoj". Osim aktivnosti vezanih uz preventivno djelovanje, institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode pod vodstvom Njemačkog socijalnog osiguranja od posljedica nezgode (DGUV) kao njihove krovne organizacije osiguravaju i medicinsku i radnu terapiju te rehabilitaciju za ljude koji pretrpe ozljedu na radnom mjestu ili, pak, na putu do/od radnog mjesta (nesreće na putu), kao i za one koji pate od profesionalnih bolesti. Ove institucije osiguravaju uslugu medicinskih tretmana u vlastitim medicinskim ustanovama, uključujući i visokospecijalizirane tehnološki napredne klinike za liječenje stradalih u nesrećama, kako bi se liječenje stradalih u indu-

strijskim nesrećama i oboljelih od profesionalnih bolesti provodilo na najbolji mogući način.

SIGURNOST: Možete li nam približiti koje se zakonske obveze i prava radnika u vezi sa zaštitom na radu najuspješnije provode, a koje bi njemački poslodavci trebali poboljšati?

BREUER: Zakon o zaštiti na radu temeljni je njemački zakon o zaštiti na radu, izveden izravno iz Direktive Europske komisije br. 89/391/EEC (Okvirna direktiva) o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja zaštite na radu radnika na radnim mjestima. Zakon ističe preventivni pristup zaštiti na radu i univerzalnu pokrivenost osiguranjem za sve zaposlenike u svim poduzećima svih veličina, kao i u javnom sektoru, te detaljno opisuje prava i dužnosti poslodavaca i zaposlenih u vezi sa zaštitom na radu općenito. Poddirektive Okvirne direktive koje se tiču specifičnih rizika i izloženosti izvedene su uglavnom iz postojeće odgovarajuće legislative.

Mogao bih navesti mnogo mjera, aspekata i uključenih strana kao čimbenika uspjeha zaštite na radu u Njemačkoj, no ulaženje u ove detalje zahtijevalo bi više vremena i prostora nego što imamo za ovaj intervju. No, po mojoj osobnoj procjeni, ovakva pozitivna situacija, koja traje već stoljećima, rezultat je funkcionalnog sustava socijalnog partnerstva u Njemačkoj. Ovo je slučaj sa svim područjima socijalnog osiguranja u Njemačkoj, no osobito sa zaštitom na radu. Kulminacija ove funkcionalnosti ogleđa se u radu Nacionalne konferencije o zaštiti na radu (NAK) kao središnjeg tijela zaduženog za planiranje, koordinaciju, vrednovanje i donošenje odluka u sklopu zajedničke njemačke strategije zaštite na radu. Članovi ovog tijela su savezna vlada, savezne države i institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode. Socijalni partneri sudjeluju na sastancima Konferencije u ulozi savjetnika u procesu razvoja ciljeva zaštite na radu. Dijalog između partnera u zajedničkoj njemačkoj strategiji zaštite na radu i svih relevantnih zainteresiranih strana provodi se na sustavan način putem Foruma za zaštitu na radu, čiji zadatak je savjetovati Nacionalnu konferenciju. Sudionici Foruma su socijalni partneri, profesionalna i industrijska

udruženja, fondovi zdravstvenog i mirovinskog osiguranja, nacionalne mreže iz zaštite na radu i predstavnici akademske zajednice uključeni u probleme zaštite na radu.

Potrebna su poboljšanja kako bi se strukture i mjere zaštite na radu učinkovitije implementirale, posebno u malim i srednjim poduzećima. Znam da se ovaj problem pojavljuje u zemljama diljem svijeta.

SIGURNOST: Jedan od ključnih preduvjeta zaštite na radu jest zdravlje radnika. U hrvatskom Zakonu o zaštiti na radu stoji posebno poglavlje o Službi medicine rada s kojom poslodavac sklapa ugovor o provedbi zaštite zdravlja radnika. Služba ima niz važnih zadaća, kao npr. sudjelovanje u procjeni rizika, zdravstvene preglede radnika, savjetovanje poslodavaca itd. Molimo Vas da nam približite kako je pitanje zdravlja radnika ugrađeno u regulativu i kako se provodi u Njemačkoj?

BREUER: Njemački zakon o liječnicima medicine rada, inženjerima sigurnosti i drugim specijalistima iz područja zaštite na radu propisuje dužnosti poslodavaca u vezi s pružanjem usluga iz područja zaštite na radu, uključujući i slučajeve kada se zahtijeva konkretno djelovanje, kao i minimalni godišnji broj radnih sati za liječnike medicine rada i specijaliste za sigurnost u poduzećima različitih veličina te u različitim sektorima. U praksi, poduzeća, odnosno poslodavci su dužni moći pružiti te usluge unutar tvrtke ili ih platiti vanjskom pružatelju.

Uspješna prevencija zahtijeva nadzor uvjeta rada i zdravlja radnika. Liječnički pregledi dio su nadzora zdravlja radnika. Ovisno o izloženosti i individualnoj situaciji svakog radnika, provode se sljedeći tipovi liječničkih pregleda:

- liječnički pregledi prije stupanja u radni odnos
- posebni liječnički pregledi za radnike na opasnim i rizičnim poslovima
- liječnički pregledi pri povratku na posao nakon dugog razdoblja bolovanja
- periodički liječnički pregledi zbog procjene radne sposobnosti

- liječnički pregledi po umirovljenju nakon rada na osobito opasnim radnim mjestima, npr. rada s azbestom.

Periodički liječnički pregledi obvezni su za zaposlenike izložene opasnim supstancama (karcinogenima i sl.).

Osim na daljnji pad broja nesreća, trenutni nacionalni strateški prioriteti usredotočeni su na prevenciju koštano-mišićnih preopterećenja i rezultirajućih poremećaja. Ovi prioriteti postavljeni su kao jedan od glavnih ciljeva Zajedničke strategije zaštite na radu u prvom (2008.-2012.) i drugom (2013.-2018.) razdoblju, a osobito kao teme srodnih radnih programa koje provode inspeksijske službe. Osim toga, DGUV i njegovi članovi provode trogodišnju kampanju o prevenciji bolova u leđima koji čine gotovo jednu trećinu svih uzroka bolovanja.

Profesionalni poremećaji koštano-mišićnog sustava zakonom su priznati poremećaji, tj. profesionalne bolesti, prema popisu profesionalnih bolesti u aneksu Uredbe o profesionalnim bolestima. Postoje zakonski i administrativni kriteriji za zakonsko priznavanje profesionalnih bolesti povezanih s poremećajem koštano-mišićnog sustava, primjerice, rad na određenim radnim mjestima u određenim razdobljima itd.

SIGURNOST: Procjena rizika neupitno je temeljni dokument kojim se utvrđuju glavni elementi sustava zaštite na radu u nekom poduzeću/instituciji. Molimo Vas da nam predložite praksu izrade dokumenta za procjenu rizika u Njemačkoj te koji se rezultati procjene rizika (prijedlozi za poboljšanje zaštite na radu) najuspješnije provode u njemačkim poduzećima.

BREUER: Procjena rizika ključan je alat za poboljšanje situacije u poduzećima. Kao podršku poslodavcima, institucije socijalnog osiguranja omogućavaju i nude intenzivno osobno savjetovanje, kao i mnoge alate za procjenu rizika te kontrolne liste. Ne postoji jedinstveni, univerzalni pristup uspješnoj procjeni rizika, kao ni univerzalno primjenjive mjere kao rezultat procjene rizika. Kako bi ocijenile jesu li procjene rizika dovoljne, nadzorne službe (državni

inspektorati rada i inspeksijske službe unutar institucija socijalnog osiguranja) razvile su i objavile smjernicu o procjeni rizika s popratnom dokumentacijom (http://www.gda-portal.de/de/pdf/Leitlinie-Gefaeardungsbeurteilung.pdf?__blob=publicationFile&v=9), u skladu sa Zajedničkom njemačkom strategijom zaštite na radu. Ovaj dokument predstavlja svojevrsni standard prema kojem se u Njemačkoj provode procjene rizika, kako za inspektore, tako i za poduzeća, odnosno poslodavce.

SIGURNOST: Inspekcija zaštite na radu provodi redoviti i izvanredni nadzor sustava zaštite na radu u poduzećima/ustanovama. Rado bismo saznali kako je organizirana Inspekcija zaštite na radu u Njemačkoj, koje su joj zadaće i kako se provode inspeksijski nadzori?

BREUER: Općenito, institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode u sektorima industrije i trgovine organizirane su prema pojedinim ekonomskim sektorima, npr. graditeljstvu, metalskoj i drvenoj industriji itd. Institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode zadužene za javni sektor uglavnom pokrivaju javne institucije kao što su dječji vrtići, škole, sveučilišta, itd. Državni inspektorati rada u saveznoj državi imaju drukčije i dodatne zadatke (npr. davanje dozvola za rad različitim tipovima postrojenja za raznovrsne poslove) i uglavnom provode ciljne preventivne aktivnosti i kampanje. U skladu s dualnim sustavom inspekcije u Njemačkoj, ugrubo opisanim ranije, inspeksijske službe usko surađuju u određenoj mjeri u sklopu Zajedničke strategije zaštite na radu. Razmjena informacija nužnih za planiranje inspeksijskih nadzora i izvještavanje nakon njihova provođenja omogućena je putem baze podataka svih inspekcija.

Na pojedinačnoj razini, inspektori rada mogu nametnuti mjere prevencije nesreća na radu, profesionalnih bolesti i profesionalno uvjetovanih rizika za zdravlje, te osigurati učinkovitu prvu pomoć. Stručnjaci u DGUV-u podržavaju inspektore rada u provedbi svih usluga prevencije koje pružaju institucije socijalnog osiguranja. U tu svrhu oni izvršavaju sljedeće zadatke:

- pružaju uslugu savjetovanja i informiranja o svim problemima koji se tiču sigurnosti

na radu i profesionalno uvjetovanih rizika za zdravlje

- nadziru sigurnost na radnom mjestu
- podučavaju u području prevencije
- mjere prisutnost opasnih supstanci tijekom savjetodavnih ili inspekcijskih aktivnosti
- provode ispitivanja u vezi s formalnim priznavanjem profesionalnih bolesti.

SIGURNOST: Alati, oprema i radno okruženje čine poseban dio zaštite na radu. U Hrvatskoj je praksa da se stotine sredstava za rad ispituju najmanje jednom u dvije godine što je ponekad vrlo skupo, a kvaliteta ispitivanja može biti upitna. Možete li ukratko opisati kako je to riješeno u Njemačkoj?

BREUER: Mnogo detalja o ispitivanjima dano je u posebnoj Uredbi o sigurnosti na radu i Zakonu o sigurnosti opreme i proizvoda. Općenito pravilo je da se broj i učestalost ispitivanja, ako nisu propisani spomenutom uredbom ili drugim postojećim aktima, definiraju u sklopu procjene rizika.

SIGURNOST: Osposobljavanje radnika, radničkih predstavnika, stručnjaka za zaštitu na radu i poslodavaca i njihovih ovlaštenika te ostalih sudionika u sustavu zaštite na radu, također, je važan element provedbe zaštite na radu. Možete li opisati kako se osposobljavanje provodi u Njemačkoj?

BREUER: Njemačke institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode provode preventivne aktivnosti, savjetuju poslodavce i zaposlene i provode aktivnosti zaštite na radu u poduzećima. One su također zadužene za osiguravanje učinkovite prve pomoći na operativnoj razini i provode preventivna medicinska ispitivanja za određene ekonomske sektore (graditeljstvo, metalska industrija). Još jedan važan zadatak je osposobljavanje osoba iz različitih kompanija, sektora i ciljnih skupina, kako na inicijalnoj, tako i na naprednoj razini. To mogu biti profesionalci iz područja zaštite na radu, upravni kadar na svim razinama, predstavnici za sigurnost, poslodavci, članovi vijeća radnika i

druge osobe uključene u pitanja zaštite na radu. U svrhu osposobljavanja, institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode nude seminare, konferencije i ostala događanja u vezi s osposobljavanjem koja su relevantna za poduzeća, primjerice, u suradnji s industrijskim udruženjima i gospodarskim komorama.

U svjetlu navedenog, institucije socijalnog osiguranja od posljedica nezgode osposobljavaju više od 400.000 ljudi godišnje putem organizacije i provedbe seminara.

SIGURNOST: U sustavu zaštite na radu postoje brojni specifični poslovi za koje su potrebna posebna znanja i oprema. U Hrvatskoj postoje ovlaštena poduzeća za zaštitu na radu koja izrađuju procjene rizika, ispituju sredstva rada i radni okoliš i za to imaju dozvolu Ministarstva nadležnog za rad. Ima li sličnih poduzeća u Njemačkoj i koja im je uloga?

BREUER: Ispitivanja i certificiranja u Njemačkoj provode se u skladu s pravilima Europske unije. Uz druge javne i privatne institucije i kompanije akreditirane za ispitivanja i certificiranja, DGUV je uspostavio vlastiti sustav: DGUV TEST ujedinjuje 16 tijela priznatih od Europske unije koja se bave ispitivanjima i certificiranjem u području zaštite na radu. Ispitivanje i certificiranje proizvoda pomaže osiguravanju sigurnosti i zdravstvene ispravnosti proizvoda detektiranjem mogućih nesavršenosti i mana u najranijoj mogućoj fazi.

SIGURNOST: Sve je dobro dok ide dobro. No, događaju se i ozljede na radu, lakše, teže, skupne te nažalost i smrtne. Molimo Vas da nam prikazete algoritam evidentiranja i priznavanja ozljeda na radu, tko ih priznaje te okvirne statističke podatke o ozljedama na radu u Njemačkoj. Također nas zanima kako postupaju različiti sudionici u zaštiti na radu nakon ozljede.

BREUER: Vaše pitanje je vrlo važno: učinkovito i pouzdano izvješćavanje preduvjet je za provedbu ciljanih mjera prevencije, kao i za razvoj strategija! Koje su preventivne aktivnosti one prave – kakva strategija prevencije obećava uspjeh? Neophodan temelj svake mjere ili strate-

gije prevencije jest znanje; informacija o broju i vrsti nesreća i bolesti, njihova ozbiljnost, uzroci te radna mjesta i grane industrije u kojima se one pojavljuju. Njemačka ima gotovo 100 postotni nacionalni sustav izvještavanja o nesrećama na radu i profesionalnim bolestima, kao i sustave prikupljanja podataka te njihovog vrednovanja i analize. Izvještavanje o nesrećama obveza je poslodavca, ali se podaci mogu prikupiti i od zaposlenika, liječnika ili trećih osoba.

U Njemačkoj se statistike o nesrećama na radnom mjestu ili na putu do posla/s njega te o profesionalnim bolestima bilježe u različitim institucijama socijalnog osiguranja od posljedica nezgode. Objedinjene podatke obrađuje DGUV. Cjelokupnu statistiku o nesrećama na radu i profesionalnim bolestima vodi socijalno osiguranje od posljedica nezgode. Zdravstvene podatke iz obveznog zdravstvenog osiguranja prikupljaju i ustupaju njemačke institucije zdravstvenog osiguranja.

U 2013. godini više od 85 milijuna ljudi u Njemačkoj osigurano je od nesreća na radu, na putu i u obrazovnim ustanovama te od profesionalnih bolesti. Ova brojka uključuje i više od 17 milijuna djece u školama i vrtićima, studenata na visokoobrazovnim ustanovama te volontera koji pružaju neplaćene usluge u javnoj službi (npr. dobrovoljni vatrogasci). U istoj godini je oko 3,9 milijuna poduzeća i institucija potpalo pod okrilje i odgovornost članova DGUV-a, od čega više od 3,6 milijuna poduzeća u industrijskom, trgovinskom i uslužnom sektoru. Ekvivalentna brojka "zaposlenih na puno radno vrijeme" kretala se nešto ispod 39 milijuna osoba. U 2013. godini zabilježeno je 874.514 nesreća na radu te 185.667 nesreća na putu od kuće ili do radnog mjesta popraćenih s tri ili više dana izostanka s posla, 20.136 novih umirovljenika i 772 nesreće povezane s poslom sa smrtnim ishodom (455 nesreća na radu sa smrtnim ishodom, 317 poginulih u prometnim nesrećama, kao i 43 smrtna slučaja djece i učenika). Prosječan broj slučajeva nesreća povezanih s poslom na 1.000 ekvivalentno zaposlenih na puno radno vrijeme iznosi 22,50, s tim da brojka varira manje od 13 slučajeva u administrativnom sektoru, pa sve do gotovo 58 slučajeva u građevinskoj industriji.

Trendovi učestalosti profesionalnih bolesti još predstavljaju izazov za odgovorne za zaštitu na radu u Njemačkoj, a osobito za sustav socijalnog osiguranja od posljedica nezgode, jer se čini da se ovi trendovi gotovo i ne mijenjaju, odnosno, jedva je primjetan pad unatoč opsežnim naporima uložnim u prevenciju. Velik broj smrtnih slučajeva (2.343 u 2013. godini) kao posljedice profesionalnih bolesti uglavnom je uzrokovan izloženošću azbestu. Bolesti uzrokovane azbestom imaju vrlo dugo vrijeme prikrivenosti, prosječno 38 godina (prema podacima DGUV-a) od prvog dodira s azbestom do manifestacije profesionalne bolesti kao azbestoza, rak pluća i/ili mezoteliom. To znači da će se profesionalne bolesti uzrokovane azbestom nastaviti pojavljivati još oko dva desetljeća, iako je uporaba azbesta u trgovini i industriji u Njemačkoj potpuno zabranjena još 1993. godine.

SIGURNOST: Još bismo Vas željeli upitati o sustavu osiguranja od ozljeda na radu i zdravstvenog osiguranja, pravu radnika na odštetu u slučaju ozljede, obvezama poslodavaca, inspekcija, sudova i sudske prakse.

BREUER: Socijalno osiguranje od posljedica nezgode jedna je od pet grana obveznog socijalnog osiguranja unutar njemačkog sustava socijalnog osiguranja. Zaposleni, djeca i studenti osigurani su tijekom aktivnosti na radnom mjestu, u školama, vrtićima i visokoobrazovnim ustanovama; druge skupine kao što su zaposleni kod kuće i volonteri također su osigurani od nesreća na radu i putu od/do radnog mjesta te od profesionalnih bolesti. Sveukupno, više od 85 milijuna ljudi uživa zaštitu koju im pruža sustav socijalnog osiguranja od posljedica nezgode putem usluga prevencije, rehabilitacije i naknade štete. Za razliku od obveznog zdravstvenog i mirovinskog te osiguranja za slučaj nezaposlenosti, kao i njege bolesnika, sustav socijalnog osiguranja od posljedica nezgode ne zahtijeva doprinos samih osiguranika, već troškove osiguranja snosi poslodavac ili država (npr. za studente i djecu).

Iz ovog razloga, mnogi ljudi u Njemačkoj nemaju nikakvih iskustava iz prve ruke sa sustavom socijalnog osiguranja od posljedica nezgode sve

dok ne dožive nesreću na radu ili na putu do/od radnog mjesta ili se ne razbole od profesionalne bolesti.

Sustav socijalnog osiguranja od posljedica nezgode u Njemačkoj karakterizira činjenica da se sve u nastavku nabrojane usluge ostvaruju na jednom mjestu:

- prevencija nesreća, bolesti i rizika za zdravlje povezanih s poslom,
- obnavljanje zdravlja i radne sposobnosti (rehabilitacija),
- dodjeljivanje mirovina i drugih oblika naknade štete.

Prednost ovakvog pristupa jest u poticanju preventivnih aktivnosti. Ako poduzeće aktivno radi na poboljšanju zaštite na radu, može biti nagrađeno smanjivanjem premije osiguranja. Zaštita na radu i preventivna zdravstvena zaštita koristi i poslodavcima i njihovoj radnoj snazi: broj radnih sati izgubljenih zbog bolesti i nesreća pada, kao i socijalni troškovi, a motivacija raste. Ako poduzeće ulaže trud u stvaranje i održavanje zdrave radne okoline, zaposlenici osjećaju da se o njima brine. Naravno, vrijedi i obrnuto: kompanije s osobito velikom stopom nesreća mogu računati s povećanjem njihovih premija osiguranja.

U slučaju nesreće na putu, u školi, na radnom mjestu ili priznate profesionalne bolesti, institucija socijalnog osiguranja predviđa troškove akutne skrbi, kao i troškove rehabilitacije, naknade štete ili mirovine, ako je potrebno. Koncept prevencije primjenjuje se i ovdje. Uvijek se primjenjuje sveobuhvatna i najučinkovitija moguća metoda terapije i rehabilitacije kako bi se izbjeglo trajno oštećenje zdravlja i time minimiziralo opterećenje mirovinskog sustava.

Rehabilitacija nije ograničena samo na medicinski aspekt. Nakon teških ozljeda, odgovorna osiguravateljna institucija koristi se svim raspoloživim sredstvima kako bi žrtvi nesreće omogućila povratak u radni i produktivni život.

SIGURNOST: Srdačno zahvaljujemo na gostovanju i molimo da spomenete ono što smo propustili pitati, a smatrate važnim za sustav zaštite na radu u Njemačkoj. Također bi nas razveselila Vaša poruka našim čitateljima.

BREUER: Mi u Njemačkoj ne smatramo da budućnost zaštite na radu jest u pristupu unificiranom na svjetskoj razini u obliku ISO normi ili OSHAS kojima bi bila regulirana zaštita na radu. Za uspostavljanje minimalnih standarda od pomoći mogu biti konvencije Međunarodne organizacije rada. Naše stajalište je da preventivni pristupi trebaju biti prilagođeni specifičnim potrebama i okolnostima.

Naravno, potrebno je posvetiti se prevenciji! Tijekom XX. Svjetskog kongresa o zaštiti na radu, održanog u kolovozu 2014. u Frankfurtu pod pokroviteljstvom DGUV-a kao organizacije domaćina, sudionici su se složili s izjavom da "Prevencija mora postati globalni pokret!". Prema mojem mišljenju, svi se moramo više uključiti i trebamo jasnu i pozitivnu viziju! Međutim, ovo samo po sebi nije dovoljno. Mi se trudimo okupiti sve one koji su predani ideji poboljšanja radnih i životnih uvjeta – na svjetskoj razini. Naša je dužnost pokazati da svi imamo koristi od prevencije. Svijet prevencije počinje se mijenjati ulaskom u novo doba u kojem je fokus više na čovjeku nego na tehničkim aspektima. Jednu od najemocijalnijih poruka Svjetskog kongresa uputio je Errol Frank Stoové, predsjednik Međunarodnog udruženja socijalnog osiguranja (ISSA). Sloganom "Volim prevenciju" sumirao je sve ono što su svi sudionici odavno primili k srcu: posvećenost prevenciji.

"Kultura prevencije na globalnoj razini, s „Vision Zero“ kao konačnim ciljem, može se postići samo ako sve zemlje rade zajedno!" bila je završna izjava gotovo 4.000 sudionika kongresa iz 143 zemlje. Moja organizacija DGUV i njezini članovi već su se 2008. godine složili da je "Vision Zero" naša temeljna strategija prevencije.

Poštovani kolegice i kolege!

U vaše i u svoje ime rado izgovaram: „Hvala dr. Joachim Breuer!“. Pravo je zadovoljstvo bilo upoznati dr. Breuera, a osobito je za istaknuti brzina prihvaćanja upita za intervju, njegova neposrednost u komunikaciji i sigurnost kojom odiše svaka njegova izjava o organizaciji, provedbi i rezultatima sustava zaštite na radu u Njemačkoj. Stoga i nije odveć preuzetno, nakon čitanja ovog intervjua, poželjeti da radite u nekom njemačkom poduzeću jer o vašem zdravlju, znanju i zaštiti na radu zajedno brinu i Država i Socijalno osiguranje i Poslodavci i Liječnici specijalisti medicine rada i Stručnjaci... i osobito vi kao osiguranik, zaposlenik, stručnjak... I tako je to već više od 130 godina...

Doista, poučno je pažljivo iščitavati ovaj intervju, posebice stoga što ga je i kao dio sustavnog zakonodavnog i provedbenog pristupa i kao osobni pristup jasno dao dr. Joachim Breuer, generalni direktor Njemačkog socijalnog osiguranja od posljedica nezgode. Rekao bih da je s neskrivenim ponosom govorio o Njemačkoj kao uspješnoj državi (dodao bih već znano – vodećoj državi u Europi), njemačkom sustavu zaštite na radu, brizi kojom se pristupa osiguranicima i napose o prevenciji koju je istaknuo kao strategiju provedbe zaštite na radu sažetu u “Vision Zero” – viziji rada bez ozljeda Njemačkog osiguravajućeg društva od ozljeda na radu.

Posebno je značajno da je za neke od važnijih navoda dr. Breuer uputio na izvor iz kojeg dolazi, a ti izvori su pravi rudnik podataka i znanja kojima se možemo koristiti.

To su:

- http://www.gda-portal.de/en/pdf/en-Short-Outline.pdf?__blob=publicationFile&v=2

- http://www.gda-portal.de/de/pdf/Leitlinie-Gefahrungsbeurteilung.pdf?__blob=publicationFile&v=9

Naš novi Zakon o zaštiti na radu ima brojne elemente koji potvrđuju opredijeljenost za sustav zaštite na radu.

S poštovanjem,

Gost-urednik: mr. Paško Melvan, dipl. ing. stroj.